

Gelijk

HET SPELEN DE KNIKKERS
FRANK KALSHOVEN

Een significante reductie van de onderwijsongelijkheid zou vereisen dat er iets gedaan wordt aan de 'onverdiende' voordelen die sommige kinde-

ren van hun ouders meekrijgen.' Dit betoogden Michael Merry en Geert Driessen deze week in *de Volkskrant*. Voorlezen, samen naar de bieb, huiswerkondersteuning – sommige kinderen profiteren van zulke 'onverdiende' voordelen, anderen niet.

Merry is hoogleraar is aan de Universiteit van Amsterdam bij de groep Educational Sciences; Driessen is 'semi-gepensioneerd' van de Radboud Universiteit. Ze maakten met hun stelling geen vrienden, maar boekten toch succes. Als je Sylvia Witteman zo boos kunt maken dat ze, zonder ironie, opschrijft: 'En dat van mijn belastingcenten!', heb je toch wel iets bereikt in het leven.

Maar wat is hun hooggeleerde denkfout nou precies? Als die er al is. Laten we kijken.

Merry en Driessen hebben uiteraard gelijk als ze stellen dat kinderen een ongelijke startpositie hebben. Deze heeft twee componenten. Een: biologisch, door het genenpakket dat ze van hun biologische ouders meekregen. Twee: sociaal, door de thuissituatie waarin ze opgroeien. Kinderen kunnen daar niets aan doen. Het genenpakket en hun thuissituatie zijn gegeven en in die zin is de startpositie dus 'onverdiend'. Dit geldt evenzeer voor de geluks- als voor de pechvogels. Die woordkeus 'onverdiend' is weliswaar ongelukkig, maar dat doet aan de stelling niets af.

Niet de bofkont kortwieken, maar de pechvogel opkонтen

Stel nu, bij wijze van gedachtenexperiment, dat we de geluksvogels hun stimulerende thuissituatie afpakken. Voorlezen verboden; niet naar de bieb; geen hulp bij huiswerk. Zou dan de gelijkheid in het onderwijs toenemen? Het antwoord is: ja. De gekortwiekte geluksvogels presteren slechter dan voorheen; de pechvogels blijven gelijk presteren; de ongelijkheid neemt dus af, waarbij de gemiddelde prestaties ook afnemen.

De conclusie, als logica-oefening, is dus: kortwieken van geluksvogels bevordert gelijke uitkomsten (waarbij de gemiddelde vlieghoogte omlaag gaat).

Maken ze dan geen denkfout? Zeker wel. Het is zelfs een klassieker, sinds Aristoteles. Als het regent word je nat; het regent; dus ik word nat. Dat is solide logica. Maar daaruit volgt niet: ik word nat, dus het regent. Misschien word ik wel nat onder de douche, terwijl het buiten stralend weer is.

Toegepast op deze casus. Als we geluksvogels kortwieken worden uitkomsten gelijk; ik kortwiek geluksvogels; dus de uitkomsten worden gelijk. Dat is solide logica. Maar daaruit volgt niet: ik wil gelijkere uitkomsten, dus ik moet geluksvogels kortwieken.

Zelf formuleren ze hun denkfout in het eerste deel van hun stelling: 'Een significante daling van de onderwijsongelijkheid zou vereisen dat...'. Dáár zit hun denkfout. Deze 'eis' bestaat niet, alleen in hun eigen rammelende logica. Pikant detail: Merry is nota bene hoogleraar filosofie! Van de belastingcenten van Sylvia Witteman nog wel.

Intussen willen we dus wel gelijkere uitkomsten uit het onderwijs en wel met een hógere gemiddelde vlieghoogte. Hiertoe moeten niet de geluksvogels omlaag worden getrokken, maar de pechvogels een opkontje krijgen. Het onderwijs moet geen gelijke kansen bieden (een wijdverbreid misverstand, dat ook door Merry en Driessen weer wordt genoteerd), maar ongelijke kansen; betekenisvol onderwijs compenseert (gedeeltelijk) de ongelijke kansen die voorkomen uit de 'onverdiende' startpositie van jonge kinderen. Dus: voorlezen – ook op school. Naar de bieb – mét school. Huiswerkhulp – op school. Et cetera.

De moraal van dit verhaal is dat we niet moeten vergeten op school Aristoteles te behandelen. Dat kan al in groep 1 van de basisschool, met als enige hulpmiddel een glaasje water en een dappere vrijwilliger. 'Ik word nat!' En het regent niet eens.

Frank Kalshoven is directeur van De Argumentenfabriek. **Reageren?** frank@argumentenfabriek.nl